

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 159 | 3-9 Temmuz 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az üç kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

7 Temmuz: Tutuklu Kürt siyasetçi Doğan Erbaş'ın annesinin cenazesine katılmasına resmi makamlarca izin verilmedi.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

4 Temmuz: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) verdiği bir kararda 2013 yılında zorunlu askerlik hizmetini yaparken hayatını kaybeden Muharrem Ali Al adlı kişinin ölümüne ilişkin olarak etkin bir soruşturma yürütülmediğine ve bunun yaşam hakkı ihlali teşkil ettiğine hükmetti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve

Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

3 Temmuz: Antalya Valiliği, il sınırları içerisinde 3-9 Temmuz tarihleri arasında düzenlenmesi planlanan tüm onur haftası etkinliklerinin yasaklandığını duyurdu.

6 Temmuz: Van'daki bir mahkeme, 2018 yılındaki bir gösteride gözaltına alınan Bedir Yamaç adlı kişiye sekiz ay hapis cezası vererek hükmün açıklanmasını geri bırakırken, aynı davada yargılanan diğer 14 kişiyi beraat ettirdi.

6 Temmuz: İstanbul'daki bir ilçe kaymakamlığı, sol görüşlü müzik grubu Grup Yorum tarafından verilmesi planlanan bir konseri gerekçe göstermeksizin yasakladı.

7 Temmuz: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

8 Temmuz: İstanbul'da polis, 1990lı yıllarda gözaltına kaybolan kişilere ilişkin olarak düzenlenen gösteriye müdahale ederek 30 kişiyi gözaltına aldı.

8 Temmuz: Adana Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini üç gün boyunca yasakladı.

9 Temmuz: Adana'da onur haftası etkinliğine müdahale eden polis 18 kişiyi gözaltına aldı. Müdahale sırasında Yeşil Sol Parti üyesi bir milletvekili polisin fiziksel saldırısına uğradı.

9 Temmuz: Şanlıurfa'da polis, elektrik kesintilerine karşı düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek 20 kişiyi gözaltına aldı.

9 Temmuz: Eskişehir’de polis onur haftası yürüyüşüne müdahale ederek 18 kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

4 Temmuz: Ankara’daki bir mahkeme, şair Ahmet Telli’ye 2017 yılındaki bir basın açıklamasına katılımı nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçlamasıyla 10 ay hapis cezası verdi ve hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

4 Temmuz: Diyarbakır’da polis gazeteci Kadir Bayram’ı gözaltına aldı.

4 Temmuz: Van savcılarını ildeki bir devlet binasında yaşandığı iddia edilen fiziksel şiddet vakasını haberleştirmesi nedeniyle yerel gazeteci Siddik Güler hakkında soruşturma başlattı. Soruşturma kapsamında Güler polis tarafından ifadeye çağırıldı.

5 Temmuz: Tutuklu 11 Kürt gazetecinin soruşturmasında ifade veren gizli tanık, Kürt medyasında devlet hesabına çalıştığını itiraf etti. Hükümet muhaliflerine yönelik siyasi motivasyonlu yargı süreçlerinde Türk mahkemeleri sanıkların terör bağlantısını tespit etmek üzere gizli tanık ifadelerine dayanıyor.

6 Temmuz: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, gazeteci Merdan Yanardağ’ın yayındaki sözleri nedeniyle TELE1 kanalına para cezası verdi ve yedi gün yayın yasağı getirdi. Yanardağ, tutuklu PKK lideri Abdullah Öcalan’a uygulanan tecrit uygulamasına ilişkin yorumları nedeniyle geçtiğimiz günlerde tutuklanmıştı.

7 Temmuz: İstanbul’daki bir mahkeme, cumhurbaşkanı danışmanlarından birinin vakıf arazisine kaçak yapılaşma yaptırdığı iddialarına ilişkin bir haber nedeniyle yargılanan gazeteciler Hazal Ocak, Olcay Büyüktaş Akça ve İpek Özbey’i beraat ettirdi.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

4 Temmuz: Siirt’teki bir mahkeme, İnsan Hakları Derneği (İHD) üyesi Vetha Aydın Yüksel’i insan hakları faaliyetleri nedeniyle terörizm suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

5 Temmuz: Tutuklu 11 Kürt gazetecinin soruşturmasında ifade veren gizli tanık, Kürt medyasında devlet hesabına

çalıştığını itiraf etti. Hükümet muhaliflerine yönelik siyasi motivasyonlu yargı süreçlerinde Türk mahkemeleri sanıkların terör bağlantısını tespit etmek üzere gizli tanık ifadelerine dayanıyor.

5 Temmuz: İstanbul’daki bir mahkeme, tutuklu PKK lideri Abdullah Öcalan’la görüşmelerinden dolayı terörizm suçlamasıyla yargılanan sekiz avukatın beraatına hükmetti.

KÜRT AZINLIK

7 Temmuz: Tutuklu Kürt siyasetçi Doğan Erbaş’ın annesinin cenazesine katılmasına resmi makamlarca izin verilmedi.

7 Temmuz: Ankara’daki bir cezaevi yönetimi, Ozan Alpaya adlı mahkuma gönderilen Kürtçe dilindeki kitapları, Türkçe olmayan kitapların denetlenemediği gerekçesiyle teslim etmedi. Cezaevi yönetimi karara ilişkin gerekçesinde Kürtçe kitaplar için denetim yapacak tercüman talep edilmesi ve tercümanın ücretinin mahkum tarafından karşılanması gerektiğini ifade etti.

CEZAEVİ KOŞULLARI

4 Temmuz: Muhalefet milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu tarafından yayımlanan bir rapora göre Türkiye’de 2023 yılının ilk altı ayında cezaevlerinde toplam 26 mahkum hayatını kaybetti. Gergerlioğlu raporunda mahkumlardan 15’inin ölümünün şüpheli olduğunu belirtti.

5 Temmuz: Adana’daki bir cezaevinde mahkumlara düzenli olarak su temin edilmediği açıklandı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

3 Temmuz: Türk makamları tarafından yapılan bir açıklamada, Ege denizinde Yunanistan tarafından geri itilen teknelerden 95 göçmenin kurtarıldığı açıklandı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

6 Temmuz: Tokat’ta jandarma güçleri gözaltı işlemi yaptıkları sırada Osman Kale adlı kişiye fiziksel saldırıda bulundu ve saldırıyı videoya alan bir kişinin telefonunu tahrip etti. Konuya ilişkin haberlerde ayrıca, Kale’nin saldırı sebebiyle yaralandığı ve yaralarına ilişkin olarak yerel bir hastanenin rapor vermeyi reddettiği açıklandı.

7 Temmuz: Diyarbakır'daki bir kadın cezaevinde gardiyanların koşuş aramaları sırasında mahkumlara ait kişisel eşyalara el koyduğu, eşyaların bir kısmına zarar verdiği, hastaneye sevk edilen mahkumlara çıplak arama uygulaması yaptığı açıklandı. Konuya ilişkin raporlarda ayrıca mahkumların hastaneye kelepçeli olarak gitmeye zorlandığı duyuruldu.

9 Temmuz: Adana'da polis onur haftası etkinliğine müdahalesi sırasında Yeşil Sol Parti (YSP) üyesi Perihan Koca'ya fiziksel saldırıda bulundu.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

5 Temmuz: Tacikistan'da 2 Haziran günü kaybolduğu bildirilen Türk vatandaşı Emsal Koç'un Türkiye'de gözaltına ortaya çıktığı duyuruldu. Konuya ilişkin haberlerde Koç'un yasa dışı şekilde kaçırdığı ve Türkiye'ye getirilmesinin ardından Gülen hareketiyle bağlantılı olma suçlamasıyla tutuklandığı açıklandı.

KADIN HAKLARI

4 Temmuz: Türkiye'de yılın ilk yarısında toplam 136 kadının erkekler tarafından katledildiği, 114 kadının da şüpheli şartlar altında öldüğü açıklandı.